

19851118

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO PRI BF
61001 LJUBLJANA, VEČNA POT 2
P. P. 523-X, TELEFON 268 963

Γ

7

Ljubljana, 18.11. 85
19.....

Gozdno gospodarstvo

Ljubljana

Tržaška 2

61 000 LJUBLJANA

V roke Sonji Koblar, dipl.inž.

Vaš znak:

Naš znak:

L

┘

ZADEVA: Kostanjev rak v G.e.Polje, odd. 6 b

V četrtek, 7. 6.11.1985 smo si ogledali ~~kostanjev~~ ^{pravega kostanja} sestojo v G.e.Polje, odd. 6 b tov.Sonja Koblarjeva, dipl.inž., vodja službe za gojenje gozdov pri GG Ljubljana, ^{dipl.inž.} tov.Jože Habjan, ^{dipl.inž.} direktor TOZD Gozdarstvo Litija, ^{dipl.inž.} tov.Drago Omerzu, ^{dipl.inž.} revirni vodja, ^{dipl.inž.} tov.Jože Horvat, ^{dipl.inž.} revirni vodja in mag.Dušan Jurc, fitopatolog IGLG. Terenski ogled sestoj ^{pravega kostanja} ste predlagali zaradi množičnega sušenja kostanjevih dreves, na katerih ste redko našli zunanja ^{mahovsko belid} znamenja kostanjevega raka. Zanimalo vas je, ali lahko pripišete to množično sušenje kostanjevem raku, ali pa je morda sušenju kakšen drug vzrok.

Pregledano območje porašča skoraj čist sestojo pravega kostanja, v katerem sta redko nasemenjena smreka in rdeči bor, posamično pa so zasadili macesen. Smreka se uspešno pomlajuje. Sestojo obsega 28 ha, močno sušenje pravega kostanja pa je revirni vodja tov.Omerzu opazil na približno 20 ha.

Zdravstveno stanje kostanjevega sestoj je neobičajno. V njem smo našli le na manjšem številu hirajočih ali suhih kostanjevih dreves vsa značilna znamenja kostanjevega raka, ta pa so: na deblu v različnih višinah ali na vejah je značilno oblikovana rakava rana, lubje se cefra in odpada, pod rano so številni, pogosto že suhi adventivni poganjki, na lubju so oranžne do opekastordeče strome s piknidiji ali (in) periteciji, v lubju je značilno okrasto in pahljačasto razraslo podgobje glive, v krošnji nad okuženim delom

je listje zakržljalo ali je normalno veliko, vendar suho in še ni odpadlo, čeprav bi v tem času že moralo.

Vsa ta znamenja skupaj sicer zelo redko najdemo na enem okuženem drevesu. Nenavadno v tem sestoju ni majhno število kostanjevih dreves z vsemi tipičnimi znamenji raka, ampak dejstvo, da smo na večini suhih ali sušecih se dreves našli le naslednja znamenja obolenja: v lubju dnišč debel je podgobje glive *Endothia parasitica*, ki je pogosto preraslo ves obod debla. Na precejšnjem številu dreves z okuženim lubjem je gliva oblikovala tudi trosišča. Ta so pri nekaterih drevesih nizko ob dnišču debela, pri drugih pa so razvita od tal do nekaj metrov nad tlemi. Preseneča dejstvo, da je večina dreves očitno izredno hitro podlegla bolezni (na ta zaključek nas navaja odsotnost ostalih znamenj obolenja, ki se lahko razvijejo šele v daljšem časovnem obdobju) in da je večino dreves gliva okužila pri dnišču debla. Odrasla okužena drevesa, kakršna stojijo v obravnavanem sestoju, se drugje sušijo tudi do 10 let. Okužbo pri dnišču debla običajno ugotovimo pri panjevskih drevesih, v tem sestoju pa so pri dnišču okuženi semenjaki. Potek okužbe in zunanji izgled okuženega drevesa sta odvisna od številnih, tudi ekoloških dejavnikov, ki vplivajo tako na drevo, kot na zajedavsko glivo. Domnevamo, da so hitrost poteka bolezni, izgled obolelih dreves in morda celo okužba sama, na nek nam neznan način povezani z izjemno hudo zimo 1984/85. V literaturi navajajo, da kostanj vzdrži zimske temperature do -20°C (Šumarska enciklopedija). To domnevo podpira tudi naše opazanje na terenu, kjer smo našli manjše število odraslih dreves, ki so bila suha, vendar so bila brez kakršnihkoli znamenj okužbe z glivo *Endothia parasitica*. Iz njihovega lubja so izraščali številni mladi trosnjaki gliv *Ascocoryne sarcoides* (Jacq. ex S.F.Gray) Groves et Wilson in *Stereum hirsutum* (Willd.) Pers. Ti glivi pa ne moreta povzročiti sušenja pravega kostanja ampak sta se naselili nanj po njegovem odmrtnju.

bi lahko povzročil sekundarno, ko se drevo ne ozdravi

Večina kostanjevih dreves v odd. 6 b je okuženih s kostanjevim rakom. Zakon obravnava to bolezen kot karantensko (Uradni list SFRJ, 13/83),

Pravilo.

zato morate opraviti vse predpisane ukrepe za zatiranje, ti pa so:
Takojšen posek okuženega drevja, preprečitev odganjanja iz panja in požig vseh sečnih ostankov. Po naši informaciji je zdravstveno stanje pravega kostanja na širšem območju od Podgrada do Janč podobno kot v pregledanem sestoju v odd. 6 b. Ukrepe za zatiranje kostanjevega raka zato opravite na opisanem širšem področju.

Jasno je, da bo priporočeni posek vseh okuženih kostanjevih dreves na tako obsežnem območju velika ekonomska in ekološka škoda. Zavedati pa se moramo, da z ohranjanjem hiraajočih okuženih dreves povzročamo večjo škodo kostanj~~u~~ kot s takojšnjim posekom. Gliva namreč na okuženih drevesih oblikuje ogromno število trosov, ki lahko okužijo še preostala zdrava drevesa. V pregledanem sestoju se kostanj uspešno pomlaja. Pri načrtovanju zgradbe novega sestoja in pri gojitvenih ukrepih v njem upoštevajte, da bomo v nekaj letih verjetno uspeli uvesti biološko metodo za zatiranje kostanjevega raka z uporabo hipovirulentnih sojev glive *Endothia parasitica*. Zato naj pravi kostanj ostane bistvena sestavina bodočih gozdov na obravnavanem področju *območje*.

Sestavil:

Mag. Dušan JURC, dipl. biol.

Dušan Jurc